

MOTIVATIETEKST

Samengesteld door de Werkgroep dierhouderij II van het KennisNetwerk Biociden.

Versiedatum: 09-10-2014

BIOCIDEN IN DE VEEHOUDERIJ: we kunnen niet zonder.

Biociden zijn middelen bedoeld om schadelijke organismen te bestrijden (afweren, vernietigen of onschadelijk maken). Biociden worden gebruikt in huishoudens, publieke ruimten en bedrijven. De samenleving heeft baat bij het bestaan en gebruik van biociden. Biociden kunnen risico's voor de volksgezondheid of economische schade voorkomen.

De wereldbevolking groeit nog steeds. De schatting is dat in 2050 9 miljard mensen op de aarde rondlopen. Die moeten allemaal worden gevoed. De productie van voedsel moet steeds hoogwaardiger worden en het verlies van voedsel door bederf, knaagdieren en ander verlies moet worden voorkomen. Daarnaast is er een groeiende zorg over hygiëne en dierziekten in gebieden waar dieren en mensen dicht bij elkaar wonen. Het gebruik van antibiotica om dierziekten te bestrijden wordt sterk verminderd om antibioticaresistentie bij mensen te voorkomen. Betere preventie en betere hygiëne is dan een voorwaarde om dieren gezond te houden zodat ze geen antibiotica nodig hebben.

Ontsmettingsmiddelen, desinfectiemiddelen, middelen tegen ongedierte, houtverduurzamingsmiddelen: deze middelen worden samen 'biociden' genoemd. Biociden zijn dus stoffen die biologisch actieve bestanddelen bevatten. Deze middelen kunnen nodig zijn om nu en in de toekomst te zorgen voor voldoende en veilig voedsel. De biologisch actieve stoffen zijn altijd gericht tegen een bepaalde groep van organismen: bijvoorbeeld tegen bacteriën, tegen knaagdieren, tegen schimmels (zie kader 1).

Biociden mogen in Europa alleen op de markt worden gebracht en toegepast nadat daarvoor een toelating is verleend. Dat gebeurt alleen als de werkzame stof(fen) Europees zijn goedgekeurd voor de betreffende toepassing. Een goedkeuring wordt voor maximaal 10 jaar verleend en moet daarna op nieuw worden beoordeeld. Biociden worden zeer uiteenlopend toegepast. De Europese biocidenverordening (1 sept 2013 van kracht geworden) onderscheidt meer dan 20 productsoorten: van schimmelwering tot conservering, van houtverduurzaming tot plaagdierbestrijding, van desinfectie tot aangroeiwering bij schepen.

Biociden zijn dus ook werkzame stoffen die in de veehouderij de voedselproductie mogelijk maken. Maar ze kunnen ook schade toebrengen aan dieren, mensen en milieu. Daarom is het van belang dat de gebruiker van deze middelen goed en niet onnodig toepast.

Soms is goed schoonmaken (reinigen) voldoende en hoeft men niet te ontsmetten (biociden te gebruiken). Als je hebt besloten om een biocide te gaan toepassen,

moet je dat goed doen. Dan moet je achterhalen welk middel het meest geschikt is voor je doel. Dat betekent dus dat je als gebruiker (veehouder) moet weten wanneer je een middel moet toepassen (en wanneer niet). Ook moet je weten in welke omstandigheden je een

KADER 1: Voorbeelden van biociden in de veehouderij:

- Middelen tegen houtaantasters
- Desinfectiemiddelen
- Middelen om drinkwaterleidingen te ontsmetten
- Middelen om stallen te desinfecteren
- Middelen tegen ongedierte (ratten, vliegen, slakken)
- Zwambestrijding

middel moet toepassen: bijvoorbeeld vochtigheid, zonlicht, niet in water. Maar je moet ook de risico's kennen. Natuurlijk mogen alleen geregistreerde middelen worden gebruikt. Je moet dus als veehouder kunnen zien of een middel is toegelaten of dat je met een illegaal middel hebt te maken. Want er zijn ook illegale middelen te koop, bijvoorbeeld via internet.

Voor sommige biociden moet je gecertificeerd zijn om ze te mogen kopen en toepassen (bv knaagdierbestrijding). Voor veel professioneel toegepaste biociden, zoals bijvoorbeeld desinfectiemiddelen, gelden echter geen certificatie-eisen op grond van de beoordeling door het Ctgb (College voor de Toelating van Gewasbeschermingsmiddelen en Biociden). Helaas is in de Veehouderij nog veel onduidelijkheid over het gebruik van biociden. Beleid, wetgeving, opleiding en handhaving sluiten (nog) niet goed op elkaar aan. Dit heeft risico's voor veehouder, dier en milieu. Veilig en juist gebruik van biociden hoort daarom een onderdeel te zijn van de kennis van de veehouder. Als professional dient hij kennis te hebben van de wetgeving, verantwoord en veilig gebruik. De praktijk wijst echter uit dat de kennis vaak te kort schiet (zie ook kader 2). Daarom is het noodzakelijk dat de kennis van veehouders over biociden via opleiding en (bij)scholing op niveau worden gebracht. Ook erfbetreders die veehouders adviseren over alternatieven voor antibiotica (dierenartsen, mengvoederleveranciers, klauwverzorgers) dienen deze kennis te hebben. In deze notitie wordt een advies gegeven voor het opnemen van lesstof over biociden in het Middelbaar, Hoger en Academisch Onderwijs voor de veehouderij.